

Høringssvar fra Hinna menighetsråd (Ytre Stavanger prosti, Stavanger bispedømme) på Høring om Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Vedtatt i sak 26/18

Høringsspørsmål 1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Først litt om menigheten: Hinna menighet er en stor og aktiv menighet med ca 53 hovedgudstjenester med gjennomsnittlig ca 200 deltakere. Vi har en godt utbygd trosopplæring som også i stor grad er med og preger gudstjenestelivet. I 2017 var 20 av hovedgudstjenestene «særlig tilrettelagt for barn» og disse hadde i gjennomsnitt større deltakelse enn de øvrige hovedgudstjenestene når vi ser bort fra konfirmasjonsgudstjenester og julaftensgudstjenester.

Vi hadde arbeidet med utvikling av gudstjenestelivet også i årene før 2010, slik at mange av de positive sidene ved reformen delvis var innført tidligere. Gjennom reformen kunne dette bli en del av normalen. Vi var også formelt en av forsøksmenighetene i bispedømmet i tiden fram mot reformen ble vedtatt. Vi har derfor arbeidet med tankegangen i gudstjenestereformen over lang tid.

Den første lokale grunnordningen vår var fra 2011. Denne ble revidert og godkjent av Stavanger biskop i 2015. Grunnordningen ligger vedlagt.

Oppsummert: Hinna menighetsråd opplever at gudstjenestereformen har betydd en positiv fornyelse av hovedgudstjenestene i menigheten, men at det ikke er denne reformen alene som har preget gudstjenestelivet vårt gjennom disse årene.

Slik har gudstjenestereformen påvirket gudstjenestelivet i Hinna menighet:

- Vi har nå én grunnstruktur i hovedgudstjenestene, som vi kaller «gudstjeneste». Vi opplever likevel at vi har et variert gudstjenesteliv fordi grunnstrukturen åpner for ulike valg som vi bruker ved gudstjenester med søndagsskole (Allesammen-gudstjenester) og gudstjenester knyttet til trosopplæringen.
- Vi har oftere nattverdfeiring enn før (34 av 54 hovedgudstjenester i 2017), dvs minst 3 av 4 «vanlige» gudstjenester.
- Den liturgiske musikken betyr mye for menighetens opplevelse av gudstjenestereformen. I den første fasen av reformen, brukte vi musikk komponert av menighetens kantor. Denne ble opplevd fremmed og vanskelig. Etter en grundig prosess valgte så menigheten å bruke Overøyenes serie med musikk til de liturgiske leddene. Dette har vært innført gradvis, og vi bruker nå normalt denne musikken til Kyrie, Gloria og Sanctus. Vi har den siste tiden vært tilbakeholdende med å lære inn Overøyenes musikk til Agnus Dei, da det ble usikkerhet omkring bruken av denne musikken i fortsettelsen. Vi har «holdt vedlike» den allmenne serien fra høymessen, og bruker den når det er vikarprest/-organist, ved fellesgudstjenester i ferietider og ved noen andre gudstjenester. Vi opplever at Overøyenes musikk fungerer godt, men at det likevel er noen som ønsker å gå tilbake til høymessemusikken. Til enkeltstående liturgiske ledd har vi dels benyttet nyere stoff, f eks Ugland og Kleive til menighetssvaret ved forbønn, og dels benyttet høymessemusikken, f eks ved nattverdhielsen og velsignelsen.
- Vi har lang tradisjon for involvering av frivillige i gudstjenestelivet (klokker, kirkeverter, prosjektormedarbeider, søndagsskoleledere, ansvarlige for kirkekaffen), men dette har blitt ytterligere styrket gjennom gudstjenestereformen. Vi har nå normalt 10-20 frivillige medarbeidere på en vanlig gudstjeneste.

- Vi bruker den nye salmeboka og har gjennom fire år hatt en «månedens salme» for å utvide menighetens salmepertoar.
- Vi har fast brukt utvidet fredshilsen siden 2010. Det er fremdeles uenighet i menigheten om dette leddet. Vi hadde en omfattende drøfting av dette i 2014, noe som endte med at MR valgte å videreføre leddet. Senest vinteren 2018 har vi fått sterke tilbakemeldinger fra menighetsmedlemmer som er ukomfortable med håndhilsning i gudstjenesten.
- Vi har gjort våre valg når det gjelder hvilke bønner og andre liturgiske ledd som vi benytter oss av, innenfor rammene som gudstjenestereformen har gitt.

I perioden etter 2011 er det to andre faktorer som også har påvirket gudstjenestelivet vårt i vesentlig grad:

- Trosopplæringsreformen var også grundig forberedt i Hinna menighet, og etter at vi ble tatt inn i denne reformen, har dette preget menigheten i stor grad. Vi har i dag godt fungerende tiltak for alle aldersgrupper fra 0-15 år og ledertreningsgruppe for ungdom fra 13 til ca 20 år. Trosopplæringen er integrert i gudstjenestelivet.
- Stavanger kirkelige fellesråd var fra 2014 med i Aksjon Dåp, sammen med Stavanger Bispedømmeråd og en del andre fellesråd i bispedømmet. Vi har i tiden etter dette arbeidet bevisst med hvordan vi kan styrke dåpsarbeidet og øke oppslutningen om dåp. Hinna menighet har nå tilbud om dåp i alle gudstjenester utenom julaften, skjærtorsdag/langfredag og enkelte konfirmasjonsgudstjenester. I 2017 hadde vi 86 dåpshandlinger fordelt på 34 gudstjenester. Ved de fleste «vanlige» gudstjenester er det nå både dåp og nattverd. Vi har bestemt at dersom det blir meldt mer enn fire dåp til en søndag, tar vi bort den planlagte nattverdfeiringen. Dette skjer maksimum 1-2 ganger i året.

Høringsspørsmål 1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Har fungert godt:

- Informasjon om gudstjenesten før inngangssalme.
- Involvering av flere medliturger, f eks konfirmanter og representanter for dåpsfølgene.
- Skriftlige kunngjøringer som deles ut, slik at muntlige kunngjøringer i gudstjenesten kan reduseres til det mest nødvendige.
- Oftere nattverd og fast praksis med utdeling ved to ulike stasjoner har ført til at nattverden har styrket sin plass i menigheten, også blant barna og de unge. Utdeling ved to stasjoner betyr også noe positivt for tidsfaktoren, se neste punkt.

Har fungert dårligere:

- Gudstjenestene blir ofte noe langvarige, også når de er særlig tilrettelagt for barn og unge. Vi har som mål at gudstjenesten skal vare ca fem kvarter. Dette har vært vanskelig å gjennomføre når det er flere dåp, nattverd, trosopplæring som skal ha plass og en fullstendig liturgi.
- Det har vært unødvendig uro omkring valg av liturgisk musikk både nasjonalt og lokalt. Vi brukte først liturgisk musikk komponert av menighetens daværende kantor. Deretter hadde vi en krevende lokal prosess der vi til slutt landet på Overøyes musikk. Nå er det igjen usikkerhet dersom vi må velge på nytt, mellom høymessemusikken og ny rytmisk musikk som vi ikke kjenner.

Høringsspørsmål 1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Vi mener det må rettes særlig oppmerksomhet mot

- Gudstjenesteformer særlig tilrettelagt for barn og unge, inklusiv sammenhengen mellom trosopplæringen og gudstjenestelivet. Vi ønsker at tiltak i trosopplæringen skal være knyttet til hovedgudstjenestene i menigheten, men mener dette må få konsekvenser for valg som blir gjort innen liturgi, salmesang og preken
- En kort nattverdliturgi
- Arbeid med hva som kan fremme gudstjenestedeltakelsen
- Innholdet i prekenen

Høringsspørsmål 1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

Vi mener dette aktualiserer seg spesielt i to retninger:

- Som nevnt: Det er ønskelig at tiltak i trosopplæringen skal være knyttet til hovedgudstjenestene i menigheten, men vi mener dette må få konsekvenser for valg som blir gjort innen liturgi, salmesang og preken slik at disse gudstjenestene ikke blir for lange.
- Det er noen i menigheten som ønsker en friere form for gudstjeneste med enklere liturgi og annet musikalsk preg, helst musikk ved band. De siste årene har vi hatt temagudstjenester i denne stilen enkelte søndagskvelder i tillegg til hovedgudstjenestene.

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Alminnelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Vi mener biskopene bør gis fullmakt til å dispensere fra ordning for hovedgudstjeneste i forbindelse med godkjenning av lokale grunnordninger. Biskopen vil kunne balansere hensynet til nasjonalkirken og den lokale menighetens ønsker.

Vi mener også at sokneprest, eventuelt prost, ut fra pastoralt skjønn bør kunne fravike ordningen for hovedgudstjeneste på enkelte gudstjenester.

Høringstema 3

Kommentar til pkt 3a: Det er viktig at kirkerommet skal være åpent før gudstjenestene forberedelse. Vi har som mål at all øving skal være ferdig kl 10.45. Det er imidlertid av og til vanskelig, da involveringen av ulike kategorier medarbeidere kan føre til at de siste forberedelsene og øvelsene ikke er ferdige så snart.

Kommentar til pkt 3b: Vi har innarbeidet å ha informasjon om gudstjenesten før den begynner. Dette fungerer fint. Dette er noe annet enn kunngjøringene som vi har senere i gudstjenesten.

Kommentar til pkt 3c og d: Det er ok at det innføres at menigheten skal stå under salmen, for å skape gjenkjenning fra kirke til kirke, selv om menighetene burde kunne avgjøre slike ting selv.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Samlingsbønn kan gjerne bli et valgfritt ledd.

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

Vi bruker den korte formen «La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder» og er fornøyd med det.

3g

Vi ønsker at det skal bli åpnet for fortsatt bruk av Overøyas liturgiske musikk, selv om den har et avvik i teksten ved at siste del gjentas.

3h

Også her ønsker vi at det skal være mulig for oss å kunne fortsette å bruke Overøyas musikk.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Vi bruker ikke dagens bønn i dag og mener den fremdeles kan være valgfri.

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

4b

Vi leser normalt de to lesetekstene i ett, og mener det må formuleres slik at det ikke må være salmesang, korsang eller stillhet mellom tekstlesningene.

4c

Vi bruker halleluja-omkvad før og etter evangeliet, og vil gjerne fortsette med det.

4i

Vi mener det fungerer godt å ha bønnevandring samtidig med nattverdfeiringen, og vil gjerne at det åpnes for det også i fortsettelsen. Normalt bruker vi en «vanlig» forbønn. Bønnevandring blir først og fremst brukt i gudstjenester særlig tilrettelagt for barn og ungdom. Bønnevandring fungerer godt som en del av bevegelsen i rommet og gudstjenestedeltakerne får «brukt kroppen».

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Vi har normalt utdeling av nattverd både ved alterringen (med særkalker) og stående ved døpefonten (med intinksjon). Dette gir fleksibilitet ved at deltakerne kan velge, fordelingen blir ofte ca 50% / 50 %. Stasjonen med intinksjon blir valgt av alle aldersgrupper, også av eldre som vil unngå trappene opp i koret eller å knele.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Kropp / legeme – vi mener vi skal bruke kropp. Ordene betyr det samme og det har ingen funksjon at kirken skal beholde et eldre ord som stort sett ellers ikke blir brukt. Vi har gjennomført at vi i ordene etter måltidet, sier «sin hellige kropp og sitt blod».

Kalk / beger – vi mener vi skal bruke beger slik det blir foreslått.

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Vi opplever det mer naturlig at takkofferet knyttes til forbønnen enn til nattverden.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

5m

Det er positivt at det er utarbeidet en ny og kort nattverdliturgi. Vi mener denne ikke trenger ha med prefasjonsdialogen. Ut fra våre behov er det viktig å ha en kortere liturgi som vi kan veksle med på enkelte gudstjenester.

Vi opplever ikke at den nåværende hilsenen i ordningen for særlige anledninger, fungerer godt. Selv om vi har brukt dette ofte, viser det seg vanskelig for menigheten å komme inn med felles lesning av korte enkeltstående setninger, også når en gjentar etter en medliturg.

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Vi mener det bør være større frihet i utformingen av utsendingsordene. Vi har fått godkjent dette som normalordning: «Gå i fred. Tjen Herren med glede. Hvil i hans nåde.» Ved enkelte gudstjenester bruker vi andre innholdsmessig tilpassede utsendelsesord.